

Svetovni odmev sestanka med Ducejem in Hitlerjem

Tisk vsega sveta poudarja vzajemnost stališč in ciljev med Italijo in Nemčijo

Rim, 4. junija. »Popolo d'Italia« prinaša z ozirom na zgodovinski sestanek med Ducejem in Hitlerjem uvodnik, v katerem pravi, da spadajo snidenja te vrste v redne italijansko-nemške odnose, ki jih navdihuje v prvi vrsti tovariška složnost med voditeljema. Toda vedno dobivajo ta snidenja značaj izrednih, svetovno-pomembnih dogodkov, kakaj ta srečanja ne le, da vsakokrat potrjujejo delovno vzajemnost med Italijo in Nemčijo, temveč pomenijo hkratu zaključitev in začetek velikih akcij.

Vrsta razgovorov, pri katerih sta sodelovala tudi zunanja ministra in načelnika generalnih štabov, je potekla v duhu najpristranejšega prijateljstva in se je še enkrat končala s popolnim sporazumom glede stališč. To se pravi, da ista vera, ista volja, isto zgodovinsko gledanje navdihuje voditelja Osi, bodisi v odločni in celotnostni bitki zoper skupnega sovražnika, bodisi v vrednotenju vseh vprašanj, ki jih prinaša novi položaj.

Sestanek na Brennerju je prišel po zaključku velike bitke na Balkanu, ki se je začela 28. oktobra, tudi po takim zgodovinskem sestanku med Mussolinijem in Hitlerjem. Sestala sta se spet po bitki za Kreta, sestanek na Brennerju je torej bil srečanje dveh zmagovitih voditeljev in pozdravljam ga kot značilca za bodočnost Evrope.

Berlin, 3. junija. Ip. Novico o sestanku med Ducejem in Führerjem so politični krogi v Berlinu sprejeli z velikim zanimanjem in z velikim zadovoljstvom.

V Berlinu poudarjajo, da je pri tem razgovoru zlasti važna okoliščina, da se je sestanek med dvema voditeljema vršil takoj po tem, ko je bila dokončno zasedena Kreta, to se pravi, naslednji dan po zmagoitem zaključku bitke za Sredozemsko morje.

Prav tako izjavljajo v Berlinu, da so razgovori na Brennerju potekali v ozračju prisrčnega tovarištva; tudi ta sestanek pomeni nov korak k skupnemu cilju, ki je: popolno uničenje sovražnika. Prav tako pa je bil storjen tudi nov korak v smeri nove Evrope, ki jo ustvarjata Mussolinijev in Hitlerjev genij.

Oba naroda razumeta ves ta potek in to vsebino, ker sta novico o sestanku sprejela z veseljem zaupanjem. Ob tem trenutku se bolj kot kdaj spominjata besed Duceja in Führerja, da je pomlad osi že dosegla dobo viška.

To so šele prve misli, ki jih v svojih listih objavljajo dnevniki v Berlinu, ki so izšli snoči.

Sofija, 4. junija. s. Novica o sestanku na Brennerju je po vsej Bolgariji vzbudila zelo živo zanimanje. Bolgarski tisk poudarja, da je do tega nadvse pomembnega snidenja prišlo takoj po dnevu ko je orožje Italije in Nemčije končno osvobodilo Evropo slehernega angleškega vpliva in na predvečer novih bitk, ki bodo Italiji in Nemčiji prinesle končno zmago. Listi pod velikimi naslovi poudarjajo popolno enakost stališč med voditeljema dveh revolucij in omenjajo, da so sestanki med Mussolinijem in Hitlerjem vedno prišli pred dogodki svetovnega pomena.

Bukarešta, 4. junija. s. Romunski tisk še vedno razlaga pomen sestanka na Brennerju. List »Ordinea« pravi, da je do sestanka prišlo v Evropi, ki je zdaj še bolj zedinjena, kakor pa je bila ob prejšnjih sestankih obeh voditeljev. To je jasen dokaz za nepretrgano stvariteljsko delo Italije in Nemčije.

Tokio, 4. junija. s. Japonski tisk prinaša na

prvih mestih poročila o posvetu med Ducejem in Hitlerjem. Listi razlagajo smisel kratkega uradnega sporočila in poudarjajo, da se sicer ne more nič reči o predmetu posvetov, da je pa več sakor gotovo, da sta državnika razpravljala o svetovnem političnem položaju in o bodočem razvoju vojaških operacij. Tudi ta sestanek bo — kakor poprejšnji — imel odločujoč vpliv v političnem in vojaškem pogledu.

Ducejevo sporočilo hrabrim branilcem Imperija v Vzhodni Afriki

Džima, 4. junija. s. Na Binkošti je general Gazzera, generalni guverner in vrhovni poveljnik vojske v vzhodni Afriki med viharnim navdušenjem prebral ponosnemu prebivalstvu v Džimi Ducejevo brzojavko, ki zagotavlja vso zvestobo hrabrim branilcem Imperija, ko sodelujejo v veličastni tekmi žrtvovanja ter dajejo vedno hujšemu sovražnikovu napadu kar najbolj zagrižen odpor. V njihovih junaških dejanjih ter njihovi odločni in neupogljivi volji, se odraža zapoved, da je treba vztrajati čez vsako mero.

Pri slovesnosti, ki se je odigravala osem tisoč km daleč od domovine, v mestu, porojenem iz dela in gorečnosti italijanskih pionirjev, so bili v duhu navzoči borci iz vseh abesinskih posadk, ki do konca izpolnjujejo težavno nalogo dajati sovražniku posla in ga zadrževati od drugih bojišč. General Gazzera je imel pri tej priliki govor, v katerem je izrazil svoj ponos, da zapoveduje takim junakom. Posebno je poudaril požrtvovalnost žena v Imperiju. Prebral je potem odgovor na Ducejevo brzojavko, v kateri izraža voljo vseh borcev, da se bodo do konca borili za zemljo, namočeno s slavno krvjo toliko padlih Italijanov.

Vzhodna Afrika: Nič novega.

Vittoriosa fine della battaglia per Creta

Il quartiere generale delle Forze Armate comunica:

Le operazioni nell'isola di Creta sono ultimate. Nell'isola sono stati liberati i nostri prigionieri.

I nostri reparti procedono al rastrellamento delle zone loro assegnate. Nella notte sul 3 giugno una nostra formazione aerea ha bombardato obiettivi aeronautici dell'isola di Malta.

Nell'Africa settentrionale notevoli attività di artiglierie sul fronte di Tobruk.

Formazioni aeree hanno ripetutamente bombardato naviglio alla fonda, impianti portuali e magazzini di quella base: una nave da trasporto è stata affondata.

La nostra caccia ha abbattuta due apparecchi nemici; un nostro velivolo non è rientrato.

Nell'Africa orientale nessuna novità di rilievo; il maltempo ostacola i movimenti nostri e nemici.

Zmagovit konec boja za Kreta

Rim, 3. junija. Ip. Uradno poročilo št. 363 glavnega stana Italijanskih Vojnih Sil pravi: Kreta: Boji na Kreti so se končali. Naši ujetniki na tem otoku so bili osvobojeni. Naši oddelki nadaljujejo s čiščenjem v pokrajini, ki jim je bila določena.

Malta: Ponoči je oddelek naših bombnikov bombardiral pomorske in letalske cilje — Malti.

Važen obisk predsednika madžarske vlade v Rimu

Rim, 4. junija. s. Danes bo dospel v Rim predsednik madžarske vlade Bardossy, kateremu vse prestolniško časopisje izraža v imenu italijanskega naroda dobrodošlico. Listi poudarjajo, da je treba ta obisk razlagati kot proslavo plodnega prijateljstva ter kot potrdilo skupne volje za sodelovanje pri novem političnem in gospodarskem redu v Evropi. Bardossyjeva osebnost, njegove politične in diplomatske sposobnosti zagotavljajo razgovorom, ki jih bo imel v Rimu, kar najboljši uspeh. Ena najtrdnjših madžarskih sil po zadnji svetovni vojni do danes je bilo njeno nepretrgano politično prijateljstvo z Italijo, zaradi katerega se je Madžarska usmerila k Osi ter pristopila k trojni zvezi. Zaradi tega je Madžarska lahko postopno uresničila spremembo trianonske mirovne pogodbe. Bardossy je pri tem delu bil dolga leta priča in sodelavec.

Budimpešta, 4. junija. s. Vse madžarsko časopisje

pisje in vsa javnost se zanima izključno le za potovanje predsednika vlade in madžarskega zunanjega ministra Bardossyja v Rim. Poluradni »Budapesti Ertesito« in vsi drugi opoldnevniški objavlajo na prvih straneh z velikim poudarkom in s posebnimi uredniškimi razlagami izjavo, ki jo je pred svojim odhodom iz Budimpešte dal predsednik vlade. List »Budapesti Ertesito« ugotavlja, da predstavlja potovanje povsem naraven stik med madžarskim ministrskim predsednikom ter predsednikom fašistične vlade in zunanjim ministrom grofom Ciano, kajti madžarski narod bo do teh dveh mož vedno čutil naglobljo in živo hvalečnost, ker sta Mussolini in grof Ciano pomagala, da so se madžarske težnje izpolnile.

Vesti 4. junija

Argentinski poljedeljski minister je imel po radiu govor, v katerem pravi, da je Argentina zaradi blokade izgubila vsa svoja stara tržišča. Zaradi tega je vlada bila prisiljena že v drugič odkupiti vso žetev, če se hoče izogniti poljedeljski krizi, ki bi hudo prizadela vso državo. Ker ni izvoza, so morali požgati veliko količine koruze, da se ne bi pokvarila. Kmetje so dobili zapoved, da morajo obdelano površino zmanjšati za deset odstotkov.

Ameriški demokratični senator Thomas je poslal predsedniku Rooseveltu prošnjo, ki jo je podpisalo 37 senatorjev, naj vlada dovoli poslati iz Amerike živež v evropske zasedene pokrajine. Pošiljatev bi oskrbel Hooverjev odbor za pomoč Evropi.

Posebno sodišče v Zagrebu je izreklo prvo smrtno obsodbo proti nekemu Srbu, ki je 26. maja streljal na vstaško patrolo. Obsojeni je bil takoj ustreljen.

Posadka Črnih sraj na otoku Kefaloniji je podrla spomenik lorda Midlanda, poslednjega angleškega guvernerja na jonskih otokih. Spomenik je stal pred vladno palačo, bronasti kip so poslali v Italijo družbi za zbiranje starih kovin, da bodo iz tega bronu vili nekaj topov za boj proti Angliji. Na mestu, kjer je stal spomenik, so zdaj postavili velik liktorski sveženj.

Pet Judov je zaprla budimpeštanska policija, ker so razširjali vznemirljive in netočne vesti.

Zaradi nepretrganih stavk v ameriški vojni industriji je bilo od 1. januarja dalje izgubljenih 3 milijone delovnih dni. Ameriški listi, ki o tem pišejo, pravijo, da je vzrok popolno pomanjkanje sodelovanja med industrijo in med strokovnimi zvezami.

Prva seja Sosveta za Ljubljansko pokrajino

Važno poročilo Visokega Komisarja o ureditvi življenja — o bodočih javnih delih ter o načrtih za gospodarski dvig Ljubljanske pokrajine

Ljubljana, 4. junija.

Včeraj dopoldne je Visoki Komisar prvič sklical sosvet za Ljubljansko Pokrajino. Seji, katere so se udeležili vsi svetniki, sta prisostvovala tudi podprefekt comm. Bizia ter načelnik upravne službe bivše banovine dr. Majcen.

Sosvet je stoji poslušal Ducejev odlok, s katerim so zastopniki krajevnih delovnosti poklicani v ustanovo, ustvarjeno z odlokom o priključitvi.

Potem je Visoki Komisar povzdignil spoštljivo misel k Nj. Vel. Kralju in Cesarju in Duceju, ki je pokazal toliko dobrohotne in plemenite skrbi za novo pokrajino in ki je pokazal toliko zanimanja za njeno prebivalstvo, za njegovo kulturno in jezikovno izročilo.

Visoki Komisar je potem pozdravil člane sosveta, ki so bili poklicani, da sodelujejo pri delu, katero si je nadela vlada, ki se njena oblast združuje v oblasti Visokega Komisarja, za ureditev in ojačitev nove italijanske pokrajine.

Naše delo, je dejal, Eksc. Grazioli, bo v prvi vrsti usmerjeno v skrb za blagor prebivalstva in za rešitev vprašanj, katera zanimajo Ljubljano ter vse ozemlje pokrajine. Visoki Komisar je svetnikom omenil, da je ljudstvo pokazalo popolno lojalnost ter dodal, da je njegov namen, voditi novo pokrajino z odločnostjo in avtoriteto, toda z brezpopojno pravičnostjo. Komur se godi najhujše, je dejal, temu je treba najbolj pomagati.

Sosvet je potem začel delo in poslušal obsežno ter natančno pojasnilo, ki ga je dal Visoki Komisar o delu in o doseganju študiju, kako dati novi pokrajini tisti izraz, ki ji v okviru italijanske države gre.

Prva skrb Visokega Komisarja, odkar je prevzel posle Civilnega Komisarja za zasedeno ozemlje, je bila, kako urediti življenje v novi pokrajini. V kratkem času se je ta ureditev približala svoji utrditvi. Tudi v bodoče bodo napori italijanskih oblasti usmerjeni k pomirjenju gospodarskega življenja, ki se mora ravnati po življenju prebivalstva.

Ugotovil je, da je Italija ob prihodu v te pokrajine dobila le prav malo zalog živeža, potem pa je prikazal delo za ureditev preskrbe, da bi se s tem po sodelovanju drugih italijanskih pokrajin mogla Ljubljani zagotoviti moka, potrebna njenemu prebivalstvu.

Samo v mesecu maju — je sporočil Visoki Komisar — je bilo iz Italije pripeljanih deset tisoč stotov moke. Potem je pojasnil načrt, po katerem je dal smernice, da se tudi v prihodnjih mesecih zagotovi dobava moke in kruha za prebivalstvo ter smernice, ki bodo urejale preskrbo s živežem v bodočih mesecih.

Posebno zanimanje je pokazal za vprašanje cen ter zagotovil, da bo neizprosno do tistih, ki se bodo pregrešili zoper izdana navodila. Nadzorstvo nad cenami je zaupano posebnim tehničnim organom, ki so že imenovani, in ki se ustanovljajo. V zvezi s vprašanjem prehrane je Visoki Komisar pretresel tudi vprašanje o mesu ter v zvezi z njim tudi vprašanje o številnem stanju živine v pokrajini. Ob koncu prvega dela njegovega poročila so pri razgovoru sodelovali nekateri svetniki.

Visoki Komisar je nadaljeval potem svoje poročilo ter razložil navzočim, kakšna bodo bodoča stavbna in cestna dela, ki se bodo po Ducejevi zapovedi kmalu začela v novi pokrajini. Ureditev in izpolnitev cestne mreže, za katero bo šlo nad trideset milijonov lir, bo dala tem krajem nove možnosti za razmah in za delo.

Eksc. Grazioli je potem pojasnil, koliko se bo postopno storilo, da se spravi ljubljanska bolnišnica v stanje, ki bo odgovarjalo sedanjim

zdravstvenim zahtevam in kakršno zasluži kulturni ter državljanski položaj Ljubljane.

Preučuje se zidanje skupine 150 ljudskih hiš, v katerih bodo nastanjene potrebne družine, ki zdaj stanujejo v neugodnih razmerah po barakah. Ko je govoril o stavbah, se je Eksc. Grazioli dotaknil tudi vprašanja, — ki se preučuje — glede preureditve ljubljanskega gradu, ki bo lahko postal važno tujskoprometno središče.

Dr. Slavič, rektor vseučilišča in drugi člani sosveta, so govorili o javnih delih ter izrazili Visokemu Komisarju hvaležnost prebivalstva za naglo in plemenito Ducejevo posredovanje. Veliko zanimanje je pri navzočih vzbudil nagli oris, ki ga je Visoki Komisar dal glede industrijskih možnosti v Ljubljanski pokrajini in o njihovi bodočnosti. Z njim je zvezal vprašanja o položaju bančništva in zavarovalništva. Povedal je tudi, da je njegov namen pospeševati obrtništvo in tujski promet. Ta bo v ljubljanskemu velesejmu, ki bo tudi letos, dobil enega najvišjih izrazov svoje življenjske sile. Po kratki razlagi dela, ki se razvija na področju trgovske izmenjave s pomočjo italijansko-nemške komisije, je Eksc. Grazioli končal svoje poročilo.

Potem je prosil za besedo dr. Natlačen, bivši ban, ki se je Visokemu Komisarju globoko zahvalil za zanimanje, katero je ta ob vsaki priliki pokazal do slovenskega prebivalstva. Dejal je, da bosta Ljubljana in Pokrajina znali popolnoma in z vso hvalečnostjo ceniti zanimanje Duceja za novo Pokrajino.

Vrhovni poveljnik hrvaške vojske maršal Kvaternik je zapovedal, naj vojaške oblasti takoj začno zbirati staro železo in jeklo. Kovine bodo dali na razpolago ministrstvu za rude.

La Consulta della Provincia di Lubiana con l'Ecc. l'Alto Commissario Grazioli nell'occasione della sua prima riunione. — Sosvet Ljubljanske Pokrajine z Visokim Komisarjem Ekscel. Graziolijem ob večerajnji prvi seji.

La prima seduta della Consulta per la Provincia di Lubiana

Lubiana 3. Questa mattina l'Alto Commissario ha convocato per la prima volta la Consulta per la Provincia di Lubiana.

Alla riunione alla quale i consultori erano tutti presenti, hanno assistito anche il viceprefetto comm. Bisia e il capo dei servizi amministrativi dell'ex banato dott. Majcen.

La consulta ha ascoltato in piedi la lettura del Decreto del Duce con il quale i rappresentanti delle attività locali venivano chiamati a costituire l'organo creato con il Decreto di annessione.

Finita la lettura l'Alto Commissario ha elevato un reverente pensiero alla Maestà del Re Imperatore, e del Duce che tanto benevolente e generosa cura ha rivolto alla nuova provincia, e che tanto interessamento ha mostrato per queste popolazioni, per la loro tradizione culturale e linguistica.

L'Alto Commissario ha quindi rivolto un saluto ai componenti la consulta che sono stati chiamati a dare la loro collaborazione all'opera che il Governo, i cui poteri si riassumono in quelli dell'Alto Commissario, si è accinto a svolgere per la normalizzazione e il potenziamento della nuova provincia d'Italia.

La nostra opera — ha detto l'Eccellenza Grazioli — sarà tesa principalmente verso il benessere della popolazione, e ai problemi che interessano Lubiana e l'intero territorio della provincia. L'Alto Commissario dando atto ai consultori della piena lealtà della popolazione ha aggiunto che è sua intenzione guidare la nuova provincia con fermezza e con autorità, ma con assoluta giustizia. Chi più sta male — egli ha detto — più deve essere tenuto vicino.

La consulta ha quindi iniziato il suo lavoro ascoltando un'ampia e precisa illustrazione che l'Alto Commissario ha fatto, sull'opera e sugli studi fino ad ora svolti, per dare alla nuova provincia quella fisionomia che, nell'ambito dello Stato italiano, le spetta.

Prima preoccupazione dell'Alto Commissario, fin da quando aveva assunto la carica di Commissario Civile per i territori occupati è stata quella di normalizzare la vita della nuova Provincia.

In breve giro di tempo questa normalizzazione se è avviata verso il suo consolidamento. Gli sforzi delle autorità italiane saranno anche per l'avvenire protesi alla tranquillizzazione della vita economica che deve seguire da vicino quella delle popolazioni.

Dopo aver constatato come giungendo in queste terre l'Italia non vi avesse trovato che poche scorte minime di viveri, l'Alto Commissario ha fatto un quadro dell'opera svolta per avviare il sistema dei rifornimenti e rendere possibile, con la partecipazione allo sforzo, delle altre provincie italiane, di assicurare a Lubiana la farina necessaria alla sua popolazione.

Nel solo mese di maggio — ha comunicato

l'Alto Commissario — sono stati portati dall'Italia nella nuova provincia 10.00 quintali di farina. Egli ha illustrato quindi il concetto secondo il quale ha dato le direttive per assicurare anche nei prossimi mesi la fornitura della farina e del pane alla popolazione della provincia, e quelle che inquadreranno il movimento alimentare nei mesi che verranno.

Particolare interesse egli ha dimostrato per la questione dei prezzi assicurando che egli sarà inflessibile verso i contravventori alle disposizioni impartite, e il cui controllo è affidato a speciali organi tecnici già nominati e in via di costituzione. Sempre del settore degli alimenti l'Alto Commissario ha esaminato anche il problema della carne e, in relazione a questo, quello del patrimonio zootecnico della provincia. Alla fine della prima parte della relazione hanno partecipato alla discussione alcuni consultori.

L'Alto Commissario ha continuato la relazione intrattenendo i presenti su quella che sarà l'imponente opera edilizia e stradale che per ordine del Duce verrà rapidamente iniziata nella nuova provincia. La regolazione e la sistemazione della rete stradale che comprenderà una spesa di oltre 30 milioni di lire darà a questa zona nuove possibilità di espansione e di lavoro.

L'Ecc. Grazioli ha illustrato, quindi, quanto sarà gradualmente fatto per mettere l'ospedale di Lubiana in condizioni tali da corrispondere a quelle che sono le esigenze sanitarie attuali, e che la posizione culturale e civile di Lubiana si merita. Verranno a frontati con eguale prontezza gli altri problemi edili, e in prima luogo quello del completamento dell'Università.

E in via di studio la costruzione di un gruppo di 150 case popolari nelle quali saranno alloggiati le famiglie bisognose che ora abitano in condizioni disagiate dentro a baracche. Parlando delle costruzioni edili l'Ecc. Grazioli ha sfiorato anche il problema, in via di studio della riadattazione del castello che potrà diventare un importante centro turistico.

Il dott. Slavič, rettore dell'Università, e altri componenti la consulta, parlano sui lavori pubblici esprimendo all'Alto Commissario la gratitudine della popolazione per il pronto generoso intervento del Duce.

Molto interesse ha destato nei presenti il rapido quadro che è stato fatto dall'Alto Commissario sulle possibilità industriali della provincia di Lubiana e sul loro avvenire, collegando a queste la situazione bancaria e assicurativa. Egli ha anche detto che è sua intenzione incrementare l'artigianato e il turismo, attività questa ultima che troverà, nella Fiera di Lubiana che sarà tenuta anche quest'anno, una delle sue più alte espressioni di vitalità. Dopo una breve esposizione del lavoro che si sta svolgendo nel campo degli scambi economici, attraverso il lavoro della

commissione italo-germanica, l'Ecc. Grazioli ha chiuso la sua relazione.

Ha chiesto di parlare il dott. Natlačen, ex Bano, il quale dopo aver rivolto all'Alto Commissario parole di viva gratitudine per l'interessamento da questi dimostrato in ogni occasione verso la popolazione slovena, dice che Lubiana è la provincia sapranno apprezzare in pieno e con tutta gratitudine l'interessamento del Duce per la nuova provincia.

Zakaj je grški predsednik vlade Korizis naredil samomor

Atene, 4. junija. s. Na dan prihajajo nove podobnosti o nenadni smrti prejšnjega grškega ministrskega predsednika Korizisa, ki je umrl dne 15. aprila po viharinem sestanku med ministri in šefi vojske, kateremu je predsedoval kralj Jurij. Potrjujejo se mnenja, da Diakos, ki je po naročilu kralja istega dne obiskal Korizisa, in katerega so sprva obdolžili umora, ni imel drugega opravka pri tem, kakor da je bil priča samomora. Že nekaj dni ni general Papagos mogel dobiti zveze s poveljniki umikajoče se grške vojske. Dvojevrhuna je prišla kriza, ki je nastala po dolgih mesecih žalostnega življenja. Občutek, da je vsaka nadaljna žrtev nekoristna, se je polastil vseh. Korizis je izjavil, da se je ustel takrat, ko je prevzel oblast, sedaj pa je za to, da Grki položijo orožje in pošljejo svojo vojsko domov. Na ta način se bodo izognili nadaljnjim žrtvam. Na viharne seji je Korizis obtoževal kralja Jurija, da nadaljuje vojno, ki je bila že vnaprej brezupna, in rekel, da kraljevo mesto ni v Atenah, kjer ni nobenega bombardiranja, temveč med njegovimi vojniki, ki se bore in umirajo na bojnem polju. Kralj je odgovoril, da je do ljudske nevolje prišlo le zaradi nedelavnosti Korizisa samega. Hude obtožbe so padale tudi zaradi težkega finančnega položaja države, za kar je Korizis delal odgovorne kralja in njegovo kliko. Po novejših dogovorih se je Korizis eno uro po svojem povratku na dom zaprl v svojo delovno sobo, ženi pa je rekel, da hoče ostati sam. Tedaj je Korizis izvršil samomor v trenutku, ko je bila Grčija v najtežjem položaju. Diakos je prispel nekoliko kasneje in je le ugotovil dejanski stan.

Brazilijska upa, da bodo po končani vojni nastopili zanjo boljši časi

Rio de Janeiro, 4. junija. s. List »Coreio Paulistano« objavljajo članek o gospodarskih možnostih, ki se bodo za Brazilijo pokazale po končani vojni. List pravi, da bo modra politika predsednika Vargasja zamajala državi široke in ugodne gospodarske pogoje. Treba je tudi imeti pred očmi dejstvo, da je socialna zakonodaja v Braziliji najbolj napredna in najbolj popolna med vsemi ameriškimi državami. Politika predsednika Vargasja je dala brazilskemu gospodarstvu nov zagon, ki omogoča, da se bodo prebrodile vse težave, ki jih sedanji položaj prinaša. Jasna in nedvoumna brazilska nevtiralnost bo omogočila takoj po vojni uspešno ureitev trgovskih odnosov z Evropo. Nedvomno je, da bodo v Evropi, ki ima 450 milijonov ljudi, po vojni igrala največjo vlogo obnove dela v gospodarstvu. Čim bodo evropske vlade začele prispeljati svoje finance, bo obseg evropskih nakupov dosegel velikanske številke. Države z veliko proizvodnjo, kakršna je tudi Brazilija, bodo v novih razmerah gotovo lahko dobile priliko za velik izvoz in za plasiranje svojih izdelkov. V vsakem primeru bo ta stvarnost dala več za gospodarski napredek mnogih držav, kakor pa prazne besede in lepe obljube, ki so po prejšnji vojni prihajale iz Versaillesa.

Krstina predstava Mrakove tragedije »Sinovi Starega Rimljanca« je v vsakem pogledu nad vse zanimiv dogodek. Prvič se uveljavlja eden slovenskih dramatikov kot interpret lastnih del. Ker so že splošno priznane njegove igralske odlike, je zanimanje za vsak njegov nastop v naši kulturni javnosti izredno. Opozorjamo na predpovedo vstopnice za jutrišnji predstavo v veži pred frančiškansko dvorano dnevno od 10 do 13 in od 15 do 17. Ponočitev bo v soboto.

Turke je angleški poraz na Kreti presenetil

Carigrad, 4. junija. s. Zadnji dogodki v vzhodnem delu Sredozemskega morja so precej omajali zaupanje turškega prebivalstva in časopisja v angleško pomorsko nadmoč. Posebno izkrcanje Italijanov na Kreti, ki se je dogodilo navzile vsem angleškim naporom, da bi to preprečili, je vzbudilo veliko pozornost. Izjava Churchillja o izgubah britanske mornarice v Egejskem morju in okrog Kreta ni preprečila turške javnosti. List »Bejlug« piše o pomorskem položaju Velike Britanije in pravi med drugim, da so minili časi Trafalgarja. Podmornice in letalstvo so močno ogrozile ugled in pomen vojne mornarice. List govori nato o vprašanju ameriškane pomoči in pravi, da Angleži preveč računajo z možnostjo, da bi se preskrbovali iz Amerike in od tam pokrivali sproti svoje izgube.

Drugi turški listi pravi, da so Angleži do-

živeli težko preizkušnjo, vendar pa ne preveč ugodno. List »Tasvir Etkar« pravi, da so Angleži preveč zaupali v svoj sistem, ki pa ni bil primeren za takšen položaj. List tudi omenja, da je general Freyberg zapustil svoje vojske v času najhujše bitke, da je rešil svojo kožo. List »Jeni Sabah« obhoduje naglost akcij italijansko-nemške vojske. List »Vatan« pa pravi, da so Angleži hoteli braniti otok, vendar se jim to ni posrečilo za dolgo navzile hudim žrtvam. Vojaški sodnik »Džunhurieta« poudarja, da ima izid bojev za Kreto velikanski pomen za Anglijo, ki je hotela biti vedno gospodarica Sredozemskega morja. Na splošno je turški narod presenečen zaradi angleškega poraza, ki je prišel prej, kakor pa so predvidevali tudi najhujši črnogledi. Anglija si je z zadnjim porazom močno poslabšala svoj položaj v Sredozemskem morju.

Nova prefekta za Split in Kotor

Rim, 3. junija. s. S Kraljevim ukazom je bil za prefekta v Splitu postavljen comm. Zerbino Pavel, ki je bil rojen leta 1905. v Carpeneto in je bil strokovnjak za kolonizacijska vprašanja. Udeležstvoval se je predvsem v Tripolitani. Za prefekta v Kotorju je bil z istim ukazom imenovan comm. Accasellati Franc. Novi kotorski prefekt se je do sedaj udeleževal v sindikalnih organizacijah.

Nekaj nesreč

Hči bajtarja Vidrih Marija iz Zagradca je lezla na drevo, pa tako nerodno, da je padla in si pri padcu zlomila levo roko. — Na levici se je tudi precej poškodovale šoferjeve sin Tomazim Ludvik, ko je padel doma. — Milnar Obreza Alojzij, doma iz Slovenije vasi, pa je udaril z roko po šipi. Seveda se je šipa pod udarcem razdrobila in je Obreza dobil precej nevarne poškodbe na roki. — Reven Jožeta, hči delavca iz Ljubljane, pa je vstopila roko pod kolo in je pri tem dobila poškodbe po roki. — Tobijasa Stanka, prevoznika iz Ljubljane, je na Massarykovi cesti povozil tovorni avtomobil in mu prizadel hujše poškodbe po telesu. — Bajtarjev sin Prosen Viktor iz Jezerskega vrha pa je doma nekega staknil puško in se z njo začel igrati. Nenadoma je puška počila in k sreči fanta samo osmodila, ne da bi sicer noben prizadejal kakšne poškodbe. Imel je še srečo.

Nesreče z raznimi razstrelivi so zadnje dni precej pojele, in mislimo, da so neprestani opominili le nekaj zalegli. Verjetno je, da se bo sem in tja še pripetila kakšna nesreča z orožjem ali odvzetenimi naboji, toda tako številnih nesreč, kot so bile pred tedni, ko so se ponesrečenci kar vrstili drug za drugim, pa menda res ne bo več.

55 letna delavka Marija Golmajerjeva, doma iz Radomelj je padla na domači cesti s kolesa in si pri padcu zlomila levico. — Podobna nesreča je doletela že 80 letnega posestnika Alojza Zupanca. Ko je padel s kolesa se je precej močno poškodoval na glavi. — Dolganova Tatjana je stara sedem let in je doma iz Rodice pri Homcu. Šla je po cesti. Kar nenadoma pa je pridrl za njo nek avtomobilist, jo podrl na tla in je Tatjana pri tem dobila hude notranje poškodbe. Zlomljeni ima namreč dve rebri in nogo.

Vesti 4. maja

Romunska vlada je izdala odlok, v katerem objavlja, da je bil romunski minister v Atenah odpoklican, ker je njegovo delo končano.

Pripovedovanje novozelandskih bojevnikov s Kreta, ki so se vrnil v Kairo prča jasno, kako je delovalo italijansko-nemško letalstvo v bojih na Kreti. Novozelandski pravijo, da je to letalstvo razbilo vse angleško protiletalsko topništvo.

K potopitvi »Bismarck« je pomagala samo sreča, poroča radio Boston. »Tirpitz«, ki je enaka bojna ladja je smatrali sedaj za najbolj močno ladjo v Atlantiku. Treba je gledati resnici v obraz, ker tudi v orožju na morju sta Anglija in Združene države že za državami Osi, prvi omenjeni poročili.

Nemški poslanik Otts je imel večerj daljši razgovor z japonskim zunanjim ministrom Matsukom. Tudi italijanski minister je imel daljši posvet s tajnikom zunanjega ministrstva.

Izdelava orožja v Združenih državah je manjša, kakor je bilo sklenjeno po programu, tako je ugotovila službena statistika v Ameriki. Listi pravijo, da je izdelovanje orožja zelo počasno. Če hočejo Združene države prevladati v proizvodnji vojnega materiala države Osi, morajo izgotoviti letno za 40 milijard dolarjev vojnih potrebščin.

Holandsko Indijo naj bi Združene države prepustile Japonski, če bi se videlo to za potrebno in če bi se tako preprečila vojna na Tihem morju, take predloge daje ameriški bojevit tisk.

Japonsko vojno ministrstvo je imelo daljši vojni posvet glede položaja v Kitajski in v Evropi. Pri seji je bil vojni minister Tojo in vrhovni poveljnik generalnega štaba Sugijama.

Nemško glasilo v Belgiji »Bruxeller Zeitung« prinaša ob obletnici belgijske vlade dolg uvodnik. V njem pravi, da je kralj z vdačo prihranil narodu največjo nesrečo. Če so kralja zaradi tega nekateri napadali, je to dokaz, da spada vladar med tiste, ki imajo še čut za čast in za zvestobo. List končuje z besedami: »Kakor cenimo mi njegovo viteško in človekoljubno dejanje po pravi vrednosti, tako je tudi vse belgijsko prebivalstvo odobrilo vedenje kralja Leopolda.«

Flamski nacionalisti na delu

Bruxelles, 4. junija. s. Prvikrat po ustanovitvi stranke za enotnost flamskega naroda, je govoril voditelj tega gibanja Decquerque na velikem zborovanju v Oudenaale. Govornik je poudarjal nujnost združitve vseh političnih sil flamskega ljudstva. Pozdravil je ustanovitev nove skupne stranke, ki bo imela še zgodovinsko vlogo med flamskim ljudstvom. V nadaljnjem delu svojega govora je obravnaval kulturna vprašanja in napovedal poseben delovni program, ki bo v podrobnostih v kratkem znan.

celo gruho psov najrazličnejših pasem. Temu je sledil rdeči in zlato pobarvan voz z godbo. Cisto zadaj pa je ropotal star tovorni avto.

Sedaj se pa pogovorimo.

Rdečebredci in njegov tovariš sta obstala in se po vojaško obrnila k Robinu.

Pred lekarno sem videl neko mlado gospo.

Je dejal Rdečebredci. »Izredno lepa je bila. Kakšne poteze, kakšna postava! Kaj ne Lenny?«

»Res je, je pritril ta.«

»Midva z Lennyjem govoriva ves čas o tebi. Lenny misli, da si hud na naju, ker sva te v Schenectadyju malo obstrelila. A bila je le pomota. Mislija sva, da si oni potepuh, ki nama je lansko jesen pošteno zagodel. Ali ni tako, Lenny?«

»Res je, je dejal Lenny.«

»Nisva te prav razumela. Prav res, da ne. Midva nimava nikakih slabih imenovan. Saj imava že tako dovolj skrbi. Čemu bi si nakopavala še novih sovražnikov. Vzemj mi, da je bila samo pomota.«

»In kdaj sta zapazila to hujšo pomoto? Ali je bil to le slučaj?«

»Kako mislite?«

»Ali sta opazila pomoto tedaj, ko sem si od tovarniškega čuvaja izposodil samokres in ko sta spoznala, da znam tako dobro meriti, da vama z enim strelom iztrgam klobuke z glave?«

Rdečebredci se je zdrlil.

»Ni treba, da bi to poskušal. Prostoovoljno se odkrijem pred teboj in priznam, da si izreder strelce.«

»O čem pa hočeta govoriti z menoj?«

Rdečebredci je pogledal tovariša. Ta pa je srepo gledal predse.

(Dalje)

Zavzetje Kreta je revolucionarno vojaško dejanje zatrjuje vojaški strokovnjak DNB v tedenskem pregledu vojnih dogodkov

Berlin, 4. junija. s. Vojaški sodrnik DNB-ja pravi v svojem tedenskem pregledu vojaških dogodkov, da je padla Kreta v roke sil Osi navzile trditvi Churchillja, da bo Anglija branila otok do zadnjega človeka. Poslej na Kreti ni drugega opravka, kakor delo čiščenja terena in delo, ki spada v področje policije. Na otoku je namreč mnogo hribov in gozdov, katere je treba očistiti beguncev in ubežnikov. Treba bo še kaznovati razne zločine, ki so jih zagrešili hajduki na pobudo Angležev, in tudi trpinčenja, ki so jih doživeli nemški ujetniki. Bitka za Kreto se je zaključila s popolno zmago orožja Osi. Ta dogodek je značilen po srditosti bitke, po pogumu in vztrajnosti in po navrtosti sil Italije in Nemčije, kar vzbuja občudovanje med vsemi vojaškimi strokovnjaki na svetu, kajti potek operacij je prinesel pravo revolucijo v vso vojno zgodovino.

Vojaški sodrnik DNB-ja piše dalje: Še nikomur se doslej ni posrečilo narediti tak skok, kakršnega so naredile nemške čete s celine na otok Kreta in da bi se pri tem posrečilo s pomočjo kopenskih sil prodrati skozi ozračje angleškega gospodarstva nad morji. Kdor bi se kaj takšnega lotil, je zmerom naletel na premočno angleško pomorsko moč. V tem se tudi zreali zaupanje, ki ga je Anglija imela v svojo nedotakljivost. To angleško zaupanje v nepremagljivost mornarice in v nedotakljivost njenega otočja je bilo vedno osnovni živec vse britanske politike. Zaradi tega je bila mornarica jedro angleške vojaške sile in tudi ponos vsakega angleškega državljanja. Po potopitvi »Hooda«, ki je zadela ponos Angležev v živo, je prišla še bolj nevesela novica, namreč o padcu Kreta, kjer so Angleži vložili vse svoje sile in moči, da bi otok ohranili v svoji oblasti in s tem tudi oblast nad Sredozem-

»Gospe ni doma.«

Takoj je uganil, da je Angležinja. To pa nikakor ni bilo čudno, saj je Kanada bila zelo blizu. Nato se je zopet spomnil napisa.

»Ali bi mogel dobiti sobo v najem? Ali mogoče celo dve? Moji ženi je na cesti postalo slabo.«

Zmajala je z glavo in ga presojajoče pogledala.

»Ali nameravate ostati dalj časa?«

»Ne vem še. Je pač odvisno od raznih okoliščin.«

Opazil je, kako se je obotavljala.

»Prosim vstopite.«

Ko sta vstopila, je skrbno zaprla vrata. Bila sta v veliki veži, od koder so vodile stopnice na galerijo, ki je bila zgrajena krog in krog hiše.

Na steni, nasproti vhodu, je visela slika kraljice Viktorije, nad njo pa je bila pritrjena angleška zastava. Tla so bila narejena iz belih in črnih kamnitih kock. Ob stranski steni je stala velika omara, v kotu pa je enakomerno tiktakala stara ura.

Odprla je neka vrata in ga odvedla v salon, ki je bil podoben salonu iz zgodovine viktorijanske dobe. Povsod je vladal izreden red, a na vseh kosh pohištva se je poznala revščina sedanje gospodinjne. Preproge, ki so nekoč morale biti dragocene, so sedaj tako obledle, da ponekod sploh ni bilo več mogoče razločiti vzorcev in prvotnih barv.

Odvezala si je predpasnik in ga s čepico vred položila na divan.

Rdečebredci se je bolj prestrašil kot on. Njegov glas se je pa le malo tresel, tako da bi kdo drugi tega niti ne opazil. Za njim je stal Lenny in se prišiljeno smehljaj. Njegove oči so jasno govorile: »Todi ni prav varno hoditi.«

»Le vstopi, Rdečebredci. Zelo me veseli, da te zopet vidim.«

Robinov glas je bil vljuden in bladen.

Stopil je korak nazaj in vstaknil roko v žep, kjer je nosil samokres. Rdečebredci je opazil njegovo kretnjo in namršil obrvi.

»Saj si postal kar eleganten. Še nikoli te nisem videl z brki. Kar lep si; kaj ne, Lenny?«

»Res je, je zagodrnjal Lenny.«

»Mislim, da moram oditi, je pripomnil Robin. Rdečebredci se je nemudoma umaknil od vhoda.«

Po je Robin stopil na cesto, se je naglo obrnil in zagledal oba nasledovalca.

»Kad bi govoril s teboj, prijatelj. Pridi nekoliko z nama se sprehajaj.«

»Zakaj ne? Je suho dejal Robin. »Kje pa je prav za prav pokopalšče?«

»Kaj govoriš o pokopalšču? Rdečebredci se je hotel pokazati brezbriznega. »Glej, midva z Lennyjem greva naprej. Ali ni tako prav? Kaj praviš ti, Lenny?«

Lenny je molče priklimal.

Radovednost je bila ena izmed Robinovih slabosti.

»Pojdita torej naprej.«

Stopal je tik za njima; ona dva pa sta korakala po cesti tesno drug ob drugem. Na cestnem ovinku se jima je še bolj približal, ker je dobro poznal nevarnost oglov. Na glavni cesti je bilo še bolj živahno kot prej. Tudi nekateri šotori sejmarm so bili postavljeni. Nek moški, očitno romanjskega porekla, je prodajal tople jedi. Cela gruča mladine je hitela po cesti. V mesto je dospel cirkus. Dolga vrsta pozlačenih voz, mlade, napol oblečene ženske, ki so se pogovarjale in šalile s stasitimi kozaki in smešnimi pajaci. V kletki se je zapano pretegoval velik lev. Nek moški je vodil

Edgar Wallace:

Na sever, potepuh!

»Saj ne boš omedlela, če te pustim samo?«

Odkimala je.

»Ali sem lahko brez skrbi?«

»Ne razburjaj se vendar tako! Prav gotovo se ne bom onesvestila. Saj nihče ni še umrl zaradi lakote že prvi dan.«

Lakota! Ze od sedmih jutraj ni več jedla!

Robin je preiskal vse svoje žepa, a ves njegov trud je bil zaman. Ves divji je vzkliznil:

»Kakšno govedo sem vendar! Niti najmanjše skorjice nimam!«

Ne da bi še kaj rekel, je stekel po cesti.

Ko je dospel do hiše, je videl, da je precej veliko poslopje iz kolonialne dobe, čisto in belo, z lesenimi korintskimi stebri, ki so bili do polovice pokriti z vrtnicami vzpenjalkami.

Ko je odprl vrtna vrata, je bil nemalo presenečen. Na bližnjem drevesu je zagledal pritrjeno majhno deščico, na kateri je bilo z lepimi črkami napisano:

»Soba se odda.«

Pozvonil je in kmalu se je na vratih prikazala črna oblečena služkinja. Robinu se je vsaj zdelo, da je služkinja, ker je nosila bel predpasnik in belo čepico na glavi. Po njegovi sodbi je imela od štirideset do petdeset let. Jokala je; njene oči so bile rdeče. poznalo se je, da se je v naglici napudrala, da bi skrila sledove solz.

»Prosim, ali bi lahko govoril z gospodinjto te hiše?«

Njeni prsti so nervozno mečkali rob predpasnika.

Hranivost mleka in mlečnih izdelkov

Ljubljana, 3. junija.

Lotimo se v kratkem sestavku hranivosti mlečnih izdelkov in mleka samega. Mleko živalskega izvora je najbolj popolno in za prvo življenjsko dobo edinstveno hranivo. Mleko namreč vsebuje vse, kar je treba novorojencu in dojenču za čvrst razvoj do devetega meseca in še čez brez vsakršnih dodatkov. Vsebuje beljakovine, tolače in sladkor. Vse to pa v pravem razmerju in najbolj primerni obliki. Mlečne beljakovine so deloma raztopljene, deloma zelo močno z vodo prepojene, tolače plavajo v obliki drobnih kroglic, sladkor je raztopljen, prav tako pa tudi razne soli.

Drugače je seveda presojati živalsko mleko kot hranivo za večje otroke in odrasle ljudi. Neopkvajeno mleko je izvrstno hranivo zaradi lahke prebavnosti in tudi precejšnje izdatnosti, saj daje en kilogram kravjega mleka okrog 650 kalorij. Z mlekom se dajo pripravljati raznovrstne in okusne jedi za otroke in odrasle, po mnogih krajih je mleko bistveni del ljudske prehrane. O Irchu trdijo, da se je ta žilavi narod ohranil in razmnožil ob mleku in krompirju.

V naših krajih dobivamo od živine kravje mleko, drugod je v navadi kozje mleko, ki je vobče bolj tolsto od kravjega. V rusko-azijskih stepah pa je v navadi kobilje mleko, ki je zelo redilno. V puščavskih predelih pa je znano kamelje mleko, ponekod v Južni Evropi pa je znano oslije mleko, ki je bolj, kar se tiče svoje sestave, najbolj podobno človeškemu.

Največ mleka se uporablja v naravni obliki, kakršno nam dajejo molzne živali. Mleko pa ni trpežno, na toplem se kaj rado skisa kar samo po sebi. Neke glivice, ki jih je vsepovsod nekaj v zraku, pridejo v mleko, ki jim je najljubša paša, tam se silno hitro razmnože in spreminjajo mlečni sladkor v mlečno kislino. Ko doseže mlečna kislina v mleku neko stopnjo, se beljakovine v mleku, doslej raztopljene ali sila prepojene, zgostijo, mleko se nekako strdi. Kislo mleko, več ali manj strjeno mleko s kislastim okusom, je za zdrave ljudi še vedno dobro in mnogim celo priljubljeno hranivo, za nekatere bolnike pa prehranilno zdravilo.

Naravno kislo mleko je kaj različno, celo v istem gospodinjstvu se ne skisa mleko enako ugodno. Poznamo dve vrsti odličnega kislga mleka, ki se dasta umetno napraviti na precej zanesljiv način. Joghurt ena vrsta, na bolgarski način s posebnimi bolgarskimi glivicami skisano mleko. Za kisanje mleka na ta način je treba razen glivice še potrebnih priprav in točnega ravnanja, kar se da dobro napraviti samo v večjih mlekarnah. — Kefir je druga vrsta odličnega kislga mleka, ki se da pripraviti na malo, če se nabavi kefirsko kvasilo, steklenica z neprodušno zamah in dobro, neskvajeno kravje mleko. V toplem prostoru se napravi kefir že v enem dnevu in je zelo prijetnega kislga okusa in vsebuje razen mlečne kisline tudi 1 do 2% alkohola. Kefir izhaja menda iz Kavkaza. V azijskih stepah delajo okusni kumis.

Potrošnja mleka kot ljudskega hraniva je v naših krajih v primeri z drugimi na severu in vzhodu premajhna. Celo na kmetih v bližini mest in industrijskih krajev stradajo otroci mleka, domače mleko gre v denar, otroci pa dobivajo namesto mlečnega zajtrka ali mlečne večerjice pod imenom čaj razne prevetke, oslajene celo s samim saharinom, brez vsake hranilne vrednosti. Žalostno je dejstvo, da si mnoge delavske družine in družine javnih in zasebnih nameštencev ne morejo več privoščiti dovolj mleka, ker jim je mleko spričo prepričljivih dohodkov predrago hranivo. Zdravstvene posledice nezadostne in neprimerne hranitve v otrošči dobi postajajo vedno bolj očitne in za družbo obutne.

Javne oblasti in javno mnenje bi moralo pospeševati potrošnje mleka. V vseh okrepčevalnicah, pivnicah na železniških postajah, športnih zbiralnicah in turistovskih postojankah bi moralo biti na razpolago mleko v vseh navadnih pitnih oblikah, kot sladko, kislo mleko, jogurt ali kefir. Ta zdravstvena zahteva se da izvrševati, ker se da mleko dandanes za daljši čas shraniti neskvajeno, zdravstveno neoporečno in dovolj okusno.

Mleko se ne drži dolgo. V stiku z zrakom in na toplem prostoru se skisa. Tudi kislo mleko se v enakih razmerah spremeni, in sicer pod vplivom drugih glivic razkraja, da postane zdravju škodljivo in neužitno. Ako pa postavimo sveže mleko brž na hlad in ga hranimo v prostoru ali napravi s stalno nizko toploto, se ohrani mleko dneve in dneve in celo tedne, ker se v tako hladnem mleku ne morejo razvijati in delovati glivice. Imamo razne sestave hladilnic za potrebe velikih obratovavliš in malih družin, hladilnic, ki se prav dobro obnesejo in v kratkem času izplačajo.

Drugi način shranjevanja mleka, ki se prevaža na velike razdalje, je pasterizacija. Slavni Pasteur je izumil način, kako se zamore v pomolženo mleko zašle glivice ali kali uničiti, ne da bi se mleko pri tem bistveno spremenilo. Če mleko dobro preverimo, uničimo s tem zares vse kali, a mleko tudi spremenimo glede sestave in okusa, odpravimo iz njega tudi važne dopolnilne snovi. Pasterizirano mleko je dvakrat v določenem razdobju na približno 70 stopinj Celzija segreto mleko, ki nima več živih kali in sebi, a je nerazkrojeno in prijetnega okusa. Pasterizacija mleka se seveda izvršuje v posodah, ki so neprodušno pokrite.

Izmed drugih mlečnih shranjiv omenjamo še dva. Posušeno in v droben prah zmleto mleko se doslej še ni obneslo, ker se mlečni prah ne da več raztopiti in ker se ta prah na zraku brž spridi,

mlečna tolača kmalu postane žaltava ali žarka, kakor pravimo.

Na švicarski ali holandski način zgoščeno in s sladkorjem zamešano mleko v obliki goste čezane se da dobro uporabiti na gorskih pohodih ali na potovanju po neobljudenih in neoskrbovanih krajih.

Malokatero hranivo se tolikanj potvarja in popravlja kakor mleko. Seveda samo v krajih, kjer ni tržnega nadzorstva. Najslabše mleko dobivajo najbolj revni ljudje, ki si ga sproti kupujejo.

Ze izza davnine so znani in cenjeni mlečni izdelki: presno in kuhano maslo ter razne vrste sira. Dobro maslo se da izdelovati tudi na posameznih kmetijah. Za izdelovanje sira so potrebne večje množine mleka, ki se da pri nas zbrati večinoma po srenjah ali zadrugah.

Maslo je najbolj dragoceno domače hranivo, ki nudi najlažjo prebavno tolačo, v presnem maslu nad 80%, v kuhanem nad 90%. Torej na en kilogram nad 7000 oziroma 8000 kalorij. Za en kilogram masla je treba pinjiti ali posnemati 25 do 30 litrov mleka, kar opravičuje visoko ceno masla.

Sira je nešteto vrst. Iz vsakega mleka se da narediti sir na več načinov. Sir sestoji iz mlečnih beljakovin in različne množine mlečne tolače, v tolstem siru množina tolače dosega ali prekaša množino beljakovine, v pustem siru pa zataja, zato daje en kilogram tolstega sira okrog 10.000 kalorij, en kilogram pustega sira pa najmanj 2000 kalorij.

Sir je hranivo, ki se pri nas žal še premalo ceni in uporablja. Preprostim ljudem se zdi sir v primeri z mesom manj vredno hranivo, čeprav prekaša sir po hranilni vrednosti in lahki prebavnosti druga živalska hraniva. Imoviti sloji pa rajši segajo po dragem inozemskem siru že zaradi imenitnosti in morda tudi iz bahavosti. Umno sirarstvo, ki so se ga oprijeli naši Bohinjci še pred stoletjem, si počasi utira pot med širše plasti. Znan javni delavec, ki je obhodil mnogo sveta in poskušal razne dobrote tujih dežel, je z občudovanjem pripovedoval, da ni nikjer jedel boljšega sira, ne v Švici, ne na Holandskem, kakor so mu ga ponujali v škofjeloški šoli.

Najvišje cene so tudi za ta teden določene

Ljubljana, 4. junija.

Za ta teden je mestni tržni urad spet določil najvišje tržne cene, seveda dogovorno z zastopnicami gospodinj, prodajalcem in prodajalcev. Cene za ta teden so naslednje: otrebljena berivka do 12 din, neotrebljena berivka do 8 din, vrtni radiči do 12 din, špinaci s stebli do 7 din, špinaci brez stebel do 8 din, uvožena glavna solata je določena na 16 din, domača glavna solata pa do 14 din za kg. Grah bodo ta teden gospodinj plačevali po 12 din, krompir pa do 2,50 din. Za domačo čebulo pa smejo prodajalke zahtevati največ do 5 din za kg. Prepovedano je namakanje solate v vodo, prav tako pa je gospodinjim prepovedano, da plačujejo blago nad določenimi cenami. Ponovno opozarja mestni tržni urad, naj gospodinjje blaga ne preplačujejo, ker s tem blago same draže in na ta način dajejo potuho verižništvu.

Vranji napad na Golovcu

Ljubljana, 4. junija.

Binkoštna nedelja. Po hladnih in deževnih dnevih maja dan, ki se je kopal v toplih sončnih žarkih. Na vse strani so hoteli izletniki, iskali so ljubitelji prirode mirne koticke, da se z duševno mirnostjo pogledajo v snovanje in življenje gozdov in travnikov. Človek je krenil po Dolenjski cesti ob železniški progi proti Rakovniku. Nekje je zavil čez glavno cesto in mimo neke hiše v tiho gozdovsko globel. Tam je drevje, tam je vse še tako naravno, redkokdaj stopi kakšna človeška noga v ta tihi koticek Golovca. Človek je zamišljen korakal. Pred seboj je nepričakovano zagledal mlado vranjo, ki je poletavala nekaj metrov. Jasno mu je bilo, da je komaj zletela iz gnezda in da si sama skuša iskati hrano. Ko je človek takole opazoval mlado vranjo, je visoko gori na smreki začel reket in na pomoč klicajoč krič: »Kra! Kra! In stara vrana je začela poletavati nad človekom. Se nekaj krivok! In prišla je pomoč. Nad globeljo se je zbralo do 15 vran, ki so v zraku krožile in strahovito krakale, da je človeka obšla zona strahu. Brez vsega! Bila je situacija, da si je človek ogledal, kje bi dobil kako orodje v bran proti vranjemu napadu iz zraka. Vrane so neprestano krožile vedno nižje po globeli. Hitro si je človek urezal palico, da bi se otepal pred vranami. Med tem časom je mlada vrana skakljala po poti naprej. Pozneje pa se je skrila. Ko so vrane zapazile, da je nevarnost minila in da je mladica ostala živa, je zračni napad nehal in vse je bilo božanstveno mirno. Tak je bil vranji zračni napad na človeka. Znano je, da se vrane zaletavajo v vsakega človeka, ki spleza na smreke in skuša odnesti mladice, ki so drugače prav dobra pečenka, samo treba jih je znati pripraviti. Mnogi so človeku pozneje pravili, kako so jih vrane oključale, ko so mladice jemali iz gnezda. — d.

Širite najboljši slovenski popoldnevnik »Slov. dom«

Kolesarska armada v lškem Vintgarju

Ljubljana, 4. junija.

Bo dobrih deset let, odkar je bil divjeromantični lški Vintgar odkrit za najširšo izletniško in drugo javnost, ko je poprej, posebno prva leta po končani svetovni vojni, tam vladala nebeška tihoča in je človeka, zabodivšega v to lepo in divno samoto, objemalo posebno notranje, veliko in vznemirjeno zadovoljstvo, ko se je počutil stopljenega in zlitega v tesni in gozdove tega kraja. Po tisti hudi zimi leta 1929. so bili objavljeni v dnevnem tisku kratki članki, ki so začeli vzbujati zanimanje ljubljancov za ta kot naravne lepote. In zadnja leta so se tam čez poletje naseljevale kolonije skavtov, dijakov in mnogi so si sezidali čedne počitniške hišice. Prej samevačji Vintgar je bil mahoma spremenjen v torišče veselega rajanja, torišče za izletnike in ljubitelje plavalnega športa, kajti ob tolmunih so se navadno ustajljale in utaborjevale skupine plavalcev, ki so se sončili in po tolmunih kazali svoje plavalne akrobacije.

Letos je postal lški Vintgar za ljubljanske izletnike še izredno bolj priljubljena, privlačna točka kot druga leta. Ljubljana je mesto z veliko kolesarsko armado, ki šteje deset in deset tisoč koles. Kolesarji in kolesarke so na binkoštno praznike ob jutranjih in večernih urah naravnost zajezili izkano cesto. Pomikale so se tja in nazaj velike skupine koles. Lahko rečemo, da je bilo oba praznika v lškem Vintgarju zbranih do 1500 koles. Izkano prebivalstvo je bilo nasproti vsem izletnikom dostojno in vljudno. Nikjer ni prišlo do kakšnega nesoglasja. Mnogi dobri gospodarji pa so začeli tožiti, da so jim izletniki naredili po go-

zdovih in gozdnih nasadih ob lški in v Vintgarju mnogo škode. Nekateri so seki mlado drevje brez vsakega gospodarjevega dovoljenja. Ti ljudje so pač vredni, da zaslužijo primerno kazen in strog opomin. Mnogi so si delali kolibe iz vejvja in zato so začeli sekati mlado drevje.

V javnost je prišla pritožba, da so kolesarji na poti iz Staj pri lgu do lške vasi in tudi drugod doživljali neprijetnosti in da so bila pota posuta z žebliji, zato so baje ugotovili kar dvajset defektov pri gumah na kolesih, ki so bila po žeblijih pokvarjena. To je zlobna izmišljotina in nikakor ne gre, da bi te defekte pripisovali izkanskemu prebivalstvu. Mogoče je bil tu in tam kak žebelj na cesti, toda to ni bilo storjeno iz zlobnega namena. Katera komisija pa je bila, ki je ugotovila uradno in strokovnjsko, da so bile ceste iz zlobnega namena posejane z žebliji? Žeblije v teh časih po nepotrebnem razmetavati, je tudi neekonomično. Zakaj? Dober izkanski gospodar je pretekli teden rabil za vožjo žebijev. Šel je v Ljubljano. Povprašal je v neki trgovini z železnino po žeblijih. Odgovor je bil: »Oče, prinesite sto jajc in jih dobite!« Vsekakor je bos, da bi imeli izkanci toliko žebijev, da bi z njimi ceste kar posipavali! — d.

Koledar

Danes, sredo 4. junija: Kv. Fr. K. Četrtek, 5. junija: Bonifacij, šk.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: mr. Leustek, Resljeva c. 1; mr. Bahovec, Kongresni trg 12; mr. Komotar, Vič-Tržaška 48.

Košnja trave bo mestna občina ljubljanska oddala na javni dražbi, in sicer na aerodromu v soboto, 7. junija ob 9 dopoldne, na Bokalcu pa v nedeljo, 8. junija ob 9 dopoldne, obrakur kar na travniku. Na Bokalcu je kakih 3 ha travnikov ter bodo travniki pred dražbo razdeljeni na več manjših kosov, da se bodo lahko dražbe udeležili tudi okoliški rejci malih živali.

Ljubljansko gledališče

Drama:

Sreda, 4. maja, ob 19.30 »Komedijska zmešnjava«. Red Sreda.

Četrtek, 5. maja, ob 19.30: »Bog z vami, mlada leta!« Red B.

Petek, 6. junija ob 15: »Krog s kredom«. Izven. Ljudska predstava. Znižane cene od 14 din navzdol.

Opera:

Sreda, 4. maja: zaprti. (Generalna).

Četrtek, 5. maja, ob 19: »Faust«. Četrtek.

P. n. občinstvo opozarjamo na ljudsko predstavo, ki bo v petek 6. junija ob 15 v Drami. Igrali bodo Li-Hsing-tao-Klabundovo kitajsko igro »Krog s kredom«, ki pokaže zgodbo, katere višek je salomonska zgodba mladega kitajskega cesarja, ki pripomore z njo resnici in pravici zmagati nad lažjo in krivico. Igra o usodi nesrečne deklice Hal-tang je obenem podoba teptane pravice in razkriva tekom dejanja socialne krivice, ki jih je trpelo kitajsko ljudstvo pod pritiskom korumpiranih uradnikov in dostojanstvenikov.

Primožič kot Don Kihot in Betetto kon Sančo Pansa sta že pred nekaj sezonami podala dva Cervantesova lika, v istoimenski Massenietovi operi. Apartna glasba, ki slika vzdušje pustolovščin teh dveh klasičnih junakov iz španske književnosti, ustvarja velike pevsko-interpretativne možnosti, ki zahtevajo od nosilcev partij velike kvalitete. Za občinstvo, ki se zanima za tehna muzikalna dela, bo uprizaritev te opere zanimivost, prav tako pa tudi za vse, ki poznajo veliki Cervantesov roman. Premiera bo ta teden za red Premierski.

E. I. A. R. Radio Ljubljana

Sreda, 4. junija 1941-XIX: 7.30 Poročila v slovenščini — 7.45 Slovenska glasba — 8 Napoved časa iz Rima, nato slovenska glasba — 8.15 Poročila iz Rima — 12.30 Poročila v slovenščini — 12.45 Operetna glasba — 13 Napoved časa in poročila iz Rima — 13.15 Uradno vojno poročilo v slovenščini — 13.17 Koncert pod vodstvom Mo Vitorio Macioce — 14 Poročila iz Rima — 14.15 Pisana glasba pod vodstvom Mo Fragna — 14.45 Poročila v slovenščini — 17.15 Orkester Cetra pod vodstvom Mo Marizza — 19 Govorimo italijanski! Poučuje g. prof. dr. Stanko Leben — 19.30 Poročila v slovenščini — 19.45 Slovenska glasba — 20 Napoved časa in poročila iz Rima — 20.15 Pevski spored — 20.30 Simfonična glasba — 20.40 (med odmorom poročila) — 21.15 Poročila v slovenščini, nato konec oddaje.

Četrtek, 5. junija 1941-XIX: 7.30 Poročila v slovenščini — 7.45 Pesmi — 8 Napoved časa iz Rima, nato spored pesmi (glej zgoraj) — 8.15 Poročila iz Rima — 12.30 Poročila v slovenščini — 12.45 Slovenska glasba — 13 Napoved časa in poročila iz Rima — 13.15 Uradno vojno poročilo v slovenščini — 13.17 Orkestralni koncert pod vodstvom Mo Petralia — 14 Poročila iz Rima — 14.15 Koncert v znamenju iz Nemčije — 14.45 Poročila v slovenščini — 17.15 Italijanska-brazilska koncert v znamenju — 19.30 Poročila v slovenščini — 19.45 Slovenska glasba — 20 Napoved časa in poročila iz Rima — 20.15 Operna glasba — 20.30 Prenos iz Rima, portugalska glasba — 21 Godalni orkester pod vodstvom Mo Manno — 21.15 Poročila v slovenščini, nato konec oddaje.

Charlie Chan v San Franciscu

»Vem, bila sem v družbi s Kirkom, ko je z vami govoril po telefonu. Sinček je, ali ne?«

»Da, najlepši dar neba.«

Morrow je vzdihnila:

»Zakaj mi bila dedek?«

»Mene se drži sreča. Pri enajstih dogodkih sem bil samo trikrat razočaran.«

»Castitam. Toda dedice so vendar nujno zlo.«

»Vi ste preveč strogi. Nujno že... Toda v vašem primeru se sploh ne da govoriti o zlu.«

Barry Kirk je vstopil v čakalnico in se jima pridružil.

»Dober dan, srečni oče! Prišel sem, da vam želim srečno pot!«

Chan je pogledal na uro. Gdč. Morrow se je nasmehnila.

»Saj imate še dosti časa, g. Chan. Podprite me vsaj s svojimi nasveti prej, preden odpotujete.«

»Silno rad. Dvomim pa, da bi vam a tem mogel kaj koristnega narediti, pa navzlic temu silno rad storim.«

»Nadzornik Flanery se sploh ne razume na to stvar, čeprav v svoji trmi tega noče priznati. Vse sem mu natanko pri-

povedovala o Hilariju Gothu in o Evi Diran. Zijal je od presenečenja, toda to je bilo tudi vse.«

»Tudi bistrejši ljudje, kakor je on, bi zijali od začudenja, spričo takšne zapletene uganke.«

Gdč. Morrow je nagrbancila čelo:

»Seveda. Treba se je zamisliti v položaj, da ste istčasno v Londonu in v Peshawarju. Kaže, da bi bilo potrebno oditi na pot okrog sveta, če bi človek skušal priti na sled vsej tej stvari.«

Chan je prikal.

»Nekatera dejstva izginjajo v preteklosti, toda rešitev za vse to boste našli tukaj v San Franciscu. To mi morate verjeti, poguma pa nikar ne izgubite.«

Gospodična je molčala.

Hilarij Goth je bil ubit pred celimi šestnajstimi leti. To nekaj pomeni, toda sir Frederik ni bil eden izmed tistih, ki bi odnehali prej, preden bi tajno popolnoma pojasnil. Prav tako vemo, da se je veliki detektiv zanimal za izginotje Eve Diran. Človek si lahko misli, da je to delal iz čistega ljubosumja. Toda čemu je potem pridikal v uredništvo dnevnika in izposloval, da se ni objavila niti be-

sedica od tistega, kar je bil pri mizi govoril? Ne... za tem se je skrivalo nekaj več, ne pa samo ljubosumje. Sir Frederik je bil na dobri sledi.

»In približeval se je cilju, to mi je sam povedal, je dopolnil Kirk.

Gdč. Morrow se je zamislila:

»Blizu cilja? Kaj je hotel s tem povedati? Ali ni morebiti že odkril Evi Diran? Ali ni morebiti hotel javnosti povedati, kdo je ta Eva? Ali mi znabiti nastopila neka oseba — Eva Diran ali kdo drugi — ki bi za vsako ceno hotela preprečiti njegove načrte in da se ta oseba ni ustavila niti pred zločinom, da bi sira Frederika prisilila k molku?«

»To ste popolnoma točno zadeli, jo je pohvalil Chan.

»Da, toda to še ni jasno: ali obstoji kakšna zveza med umorom Hilarija Gotha in izginotjem mlade žene iz Peshawarja. In žametne copate... Kje jih bomo sedaj našli? Iz kakšnega razloga je morilec sira Frederika snel copate z njegovih nog?«

»Nastaja cela vrsta vprašanj. Vsa boste ob svojem času rešili, jo je hrabil Chan.

»Nikoli brez vaše pomoči, je vzdihnila gdč. Morrow.

»Vaša pohvala mi je nenavadno mila, je odgovoril Chan in po kratkem razmisleku pristavil:

»Snoči je nadzornik Flanery preiskal Kirkovo pisarno. Kaj je našel? Kakšne dokumente? Aktivko?... Nič, prav nič, kar bi imelo zvezo s tem dogodkom. Prav tako nič, kar bi bilo v zvezi z imeni Hilarija Gotha in Eve Diran.«

Kitajec je namršil obraz:

»Toda ni mogoče dvomiti v to, da je sir Frederik hranil vse dokumente. Ali se je morilec hotel teh polastiti? Brez dvoma. Ali jih je on ali ona našel ali našla?... Vse kaže, da jih je, izvemši...«

»Izvemši kdaj?« je živo vprašala gospodična Morrow.

»Izvemši tedaj, ako je sir Frederik te dokumente spravil na varno mesto. Če vse dobro pretehtamo, se zdi, da je on pričakoval obisk vlomilca. Morebiti pa je z namenom, da bi ga privabil, spravil v svojo pisarno samo kakšne papirje brez vrednosti, ali ste pregledali njegovo spalnico?«

»Smo, pa nismo nič našli, razen nekaj izrezkov iz časopisov... nekaj člankov, ki so govorili o izginotju drugih žena, ki so izginile na podoben način, kakor Eva Diran. Vse kaže, da je imel sir Frederik neko slabost do te vrste pripovedk.«

»Drugi žena?« je začudeno vprašal Chan.

»Da, Flanery meni, da ti izrezki niso prav nič zanimivi. Tudi meni se zdi, da ima prav.«

»Ali se izrezeke o izginotju Eve Diran še nahaja v mapi sira Frederika?« je vprašal Chan.

»Grom in pekli! Na to se pa nisem spomnil, je vzdihnil Kirk in gledal v dekle. Izreza ni več v njegovi aktivki.«

Gdč. Morrow je brez poguma in žalostna gledala predse.

»Ali sem jaz nesposobna! Izrezeke je izginil, meni pa to sploh ni padlo v oči. Zares, jaz sem samo ubogo žensko bitje!«

»Pomirite se, ji je blagohotno odgovoril Chan. Izginotje tega izrezka je pomembno. Dokazuje namreč, kako vztrajno hoče morilec onemogočiti poskus, da bi odkril Evi Diran. Ali razumete? In zato, ker gre tu za neko žensko, bo ženska lažje odkrila in razvozljala to tajno kakor možki.«

»Ali ne gospod, ali niste vi povedali, da ste na prošnjo sira Frederika povabili neke ljudi. In sicer katere? Ali mi lahko poveste?«

»Zakonski par Andberry. Nisem ju še poznal, toda sir Frederik bi rad videl, da bi se z njima sestal.«

Slavna tristoletna zgodovina italijanskih grenadirjev

Že od svoje ustanovitve so se udeleževali vseh italijanskih vojn in so bili vedno na najnevarnejših mestih

Težko je v zgodovini najti polk, ki bi imel za seboj tako slavno preteklost, kakor jo imajo sardinski grenadirji. Zgodovina tega polka gre daleč nazaj, tja do leta 1699. Tedaj je namreč Carl Emanuel II. Savojski ustanovil polk z imenom »Guardia«, iz katerega je pozneje izšel polk tako imenovanih grenadirjev. Imel je pred vsemi piemontskimi vojaškimi oddelki posebne privilegije in je užival tudi posebno čast, da je stražil najprej vojvodsko, pozneje pa kraljevsko rodbino v njeni palači. Na bojiščih pa so bili grenadirji vedno na najnevarnejših mestih.

Odkod ime »grenadirji«

2. aprila 1685 je Viktor Amedeo II. odredil, da bo v bodoče imela vsaka četa grenadirskega polka poleg drugih še po šest visokih, postavnih afinov, katerih naloga bo metati v boj na sovražnika majhne bombe, imenovane granate. Od tod so grenadirji tudi dobili ime »granatieri« ali po naše grenadirji. Naslednje leto sta že imela dva bataljona polka »Guardia« po eno četo grenadirjev.

Za časa francoske zasedbe Piemonta je bil imenovan polk razvezan zvestobe kralju, ki je odšel v izgnanstvo na Sardinijo. Sledil je četam, ki so se borile za republiko in za Napoleonovo cesarstvo. Leta 1814., ko je bila izvedena restavracija dinastije, se je kralj Viktor Emanuel I. vrnil na celino ter pripeljal s seboj tako imenovani »sardinski« polk, ki je bil kralju zvesto služil ves čas njegovega izgnanstva, ustanovil pa ga je 10. julija 1744 za časa vladanja kralja Carla Emanuela III. sardinski vojažec Bernardino Antonio iz Genove, imenovan »Vojvoda sv. Petra«.

»Stražni lovci«

Viktor Emanuel I. pa je odredil, da so vojaški tega polka vstopili pod posebnim častnim imenom v brigado »Guardia« kot »Stražni lovci«. Tako so do leta 1850 tvorili brigado trije polki, in sicer dva grenadirska in en lovski. Po dveh letih pa sta se tem pridružila še dva polka in so se odslej ti vojaški oddelki imenovali »sardinski grenadirji«. Sardinskemu polku je sin ustanovitelj, don Alberto iz Genove, poklonil velikodušen dar za vzdrževanje godbe in za podpiranje družin, katerih člani so bili pri vojakih. Ta ustanova je prešla na grenadirski polk, ki se še zdaj vsako leto na dan 18. februarja spominja s posebnimi svečanostmi smrti tega velikega dobrotnika.

Sedanja grenadirska brigada je nastala torej na ta način, da sta se združili straži vojske Savojske Hiše in sardinskih lovcev. Borila se je pozneje v vseh vojnah od leta 1850 do danes, ne da bi uživala kakšne posebne predprave in ugodnosti. Grenadirje vselej postavljajo na najnevar-

nejša mesta, kjer so se še vedno izkazali kot najpogumnejši in najvrednejši vojaški.

Ko se je Italijanska Vojska čedalje bolj izpopolnjevala, so bile ustanovljene še druge grenadirske brigade, kakor lombardska, napolska in toskanska (3., 4., 5., 6., 7. in 8. polk). Med vojno leta 1866 pa sta bila nato ustanovljena še 9. in 10. grenadirski polk. Vsi ti so branili in ohranili čast in svetla izročila svojih prednikov.

Grenadirska uniforma

V začetku so imeli grenadirji rdečo uniformo, ki so ji pozneje prišli pod vratom bele trakove, kakor jih je nosil sardinski kralj. Zaslužili so si jih zaradi izrednih zaslug, ki so si jih pridobili leta 1747 v bitki pri Assietti. V poznejših vojnah pa se je izkazalo, da rdeče uniforme niso več prikladne in praktične in so jih zato odpravili, spomin nanje pa so ohranili le na ovratniku, kjer je velika rdeča obrobljena rimska številka »1«.

Leta 1926 je bil slednjič ustanovljen v Viterbu še tretji polk grenadirjev. Ko je bila 1645 beneška republika v vojni s Turki, je vojvoda Carl Emanuel I. poslal manjši oddelek vojske

na pomoč Benečanom na Kreto

Ta oddelek se je boril tam dolga leta, tiste pa, ki so se pozneje vrnili v domovino, je vojvoda zaradi izrednih zaslug uvrstil v polk »Guardia«. Leta 1690. je francoski kralj Ludovik XVI. hotel vsiliti vojvodu Viktorju Amedeu II. Savojskemu nekako zvezo, v odgovor pa mu je vojvoda napovedal vojno. Pri Staffardu 18. julija 1690 in potem pri Marseilu 4. oktobra 1693 vojna sreča ni bila na strani Piemontcev, toda v obeh teh dveh bitkah je imel polk »Guardia« priliko odlikovati se. Pri Marseilu se je umaknil zadnji ter odločno zadrževal čete generala Catinata, ki je v svojem poročilu, naslovljenem na vladarja, napisal tudi tole: »Gardni polk Vašega Veličanstva je pretrpel težke izgube.«

Za časa španske vojne (1700—1713) je bil Savojski vojvoda najprej zaveznik Francije, nato pa je sklenil zvezo z Avstrijo. Tako je bil ves Piemont z glavnim mestom Turinom obkrojen. V teh bojih se je spet najbolj odlikoval polk »Guardia«, ki je nato sledil princu v

na oddaljeno Sicilijo

Princ je bil tedaj proglašen tudi za kralja te dežele, kakor že prej za sardinskega kralja. V poljski vojni je bil Piemont na strani Francozov in Spancev proti Avstrijem v upanju, da bi dobil še Milano pokrajino. Oddelki »Guardia« so tedaj naskočili Pizzighetone in Milan ter so se 28. junija 1734 udeležili tudi bitke pred obzidjem Parme, 19. septembra pa pri Guastalli.

Nove strani slavne zgodovine

V vojni od 1740—1748 se je Carl Emanuel III. boril na strani Avstrijev proti Francozom in Spancem. Oddelki »Guardia« so se tedaj udeleževali bitki pri Madonna dell'Olmo in pri Assietti ter so napisali nove strani slavne italijanske zgodovine.

Pa tudi v vseh poznejših vojnah, ki se jih je Italija udeleževala, so se vprav grenadirji od vseh najbolj izkazali, tako v času Napoleonovih vojn, kakor tudi pozneje. V prvi vojni za neodvisnost leta 1848. so se odlikovali 30. maja pri Goitu, kjer je njihov poveljnik šel prvi proti sovražniku z vzklikom: »A me le guardie per l'onore di Casa Savoia!« Pri Kustoci so 6. avgusta branili kralja Karla Alberta. Potem so se udeleževali vojne na Krimu, v jeseni leta 1860 so se borili spet v prvih vrstah in prav tako leta 1866. pa za osvoboditev Veneta. Leta 1895. so bili na bojiščih v Eritreji, kjer je padlo 34 grenadirskih častnikov in 500 vojakov. Ko je leta 1911. Italija napovedala vojno Turčiji, so se grenadirji udeleževali bojev v Libiji. V severni Afriki so se potem bojevali leta 1919. samo častniki, ni bilo pa tam grenadirskih oddelkov. Tudi tu so se odlično držali.

Boji ob Soči in na Krasu

Med svetovno vojno so se udeleževali bojev ob Soči in so bili grenadirji tisti, ki so zavzeli Tržič.

Borili so se potem na Sabotinu. Od 29. maja do 6. junija so izgubili 82 častnikov in 1922 vojakov. Grenadirji so si tu priborili sedem zlatih kolajn. Naslednje leto so zavzeli hrib Sv. Mihael, hrib Veliki na Krasu in grad pri Mirnu, dalje postojanke pri Kostanjevici in pri Hudem logu. Leta 1917 so sodelovali pri veliki ofenzivi na Krasu in spet bili odlikovani z zlato kolajno. Bili so tudi v bojih na Grmadi.

Po končani svetovni vojni so imeli stražo ob Kvarneru, potem na Tirolskem pri Inomestu, 1920 pa so prišli spet v Rim, kjer so imeli svoj sedež pred vojno. V vojni jih je padlo 7304, ranjenih pa je bilo 13.982.

Leta 1935 so bili v abesinski vojni spet odlikovani. 5. maja so

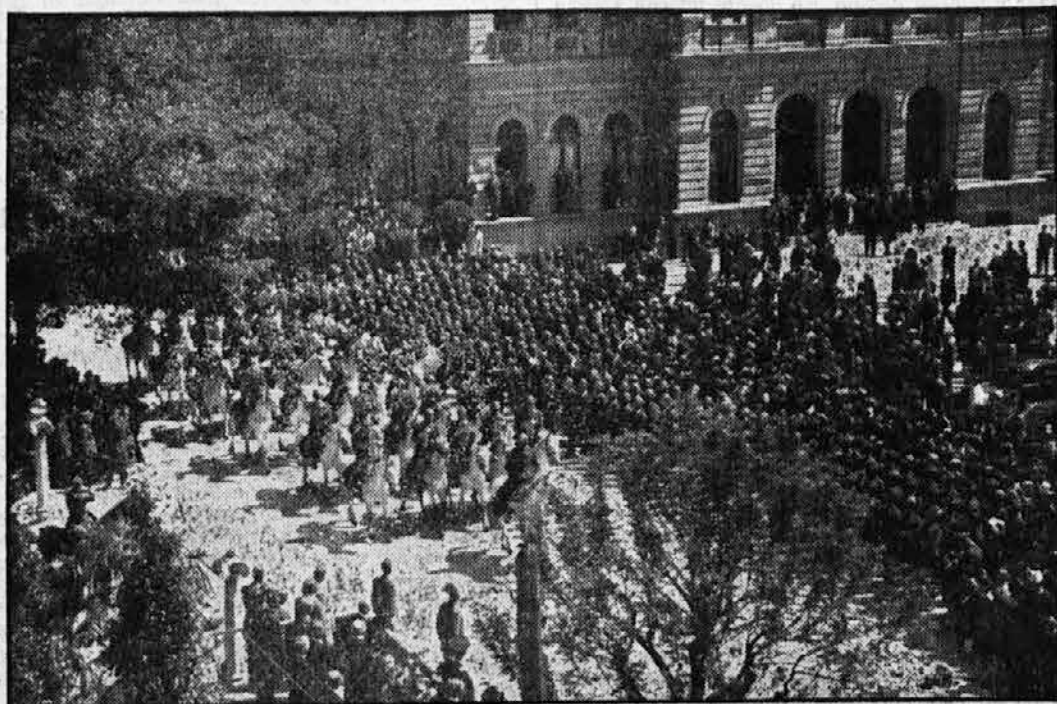
slavno vkorakali v Addis Abebo

Tam so ostali precej časa kot posadka. Aprila 1939, ko je Italija zasedla Albanijo, so tudi tja poslali grenadirje, ki so se izkazali kot izredno disciplinirani, čeprav niso imeli prilike bojevati se. Ko je lani izbruhnila vojna med Nemčijo in Francijo so bili grenadirji poslani na alpsko bojišče. Tretji grenadirski polk se je pozneje v italijansko-grški vojni izredno odlikoval.

To je slavna preteklost zveste straže Savojske Hiše, ki z zaupanjem gleda v bodočnost in se v tistem delu pripravlja ter vsako leto na dan 30. maja proslavlja spomin na slavno bitko pri Goitu leta 1848.

Veliko število američanskih državljanov iz nezasedene Francije se je podalo v Lisbono, odkoder bodo odpotovali v Ameriko.

Prizor z vojaške parade na praznik Ustave Spettacolo dalla rivista militare il giorno della Festa dello Statuto

Trombatori topničarskega polka. — Trombettieri del reggimento dell'artiglieria.

16 gramov težka lesena ura

»Pravda Vostok« poroča, da se je sovjetskemu mehaniku Bronikovu, ki se je bil specializiral za izdelovanje lesenih ur, res posrečilo narediti uro, ki je prav vsa iz lesa. Na vse zadnje ne bi bilo tako čudno, če bi kdo naredil iz lesa veliko uro, toda ura, ki jo je izdelal omejeni mehanik, je žepna ura navadne velikosti in jo človek prav tako lahko nosi s seboj, kot kovnato. Nova Bronikova lesena ura, ki je izdelana z vso natančnostjo in skrbnostjo, tehtaja komaj 16 gramov. Ze po tej teži se vidi, da ne more biti ravno preveč velika, drugače bi govelo tehtala več, čeprav je lesena.

Peti nemški vojaški duhovnik, ki je padel na bojišču

Poročevalska agencija »La Corrispondenza« pravi, da je pri opravljanju dušnopastirske službe pri neki pehotni diviziji na južnovzhodnem bojišču padel katoliški vojaški župnik Anton Gerritschen, ki je bil pred vojno koadjutor v cerkvi sv. Mateja v Berlinu. Omenjena agencija pripominja, da je to peti vojaški duhovnik, ki je padel v sedanji vojni na nemški strani.

Živi ob sami vodi — pa se kljub temu počuti odlično

Čudakov ali posebnežev nimajo morda samo v Ameriki, pač pa o nekem takšnem možu poročajo zdaj tudi iz Koreje na Daljnem vzhodu. To je Japonec, ki si je pred desetimi leti poiskal svoje bivališče na Koreji pod goro Congoran, kamor se je zatekel po napornem službovanju v nekem japonskem ministrstvu. In ker je bil ta mož v službi celo v ministrstvu, je zgodba še toliko bolj nenavadna, za takšne može res skoraj neverjetna. Pa jo je pustil in sklenil živeti odslej kot puščavnik. Temu primerna naj bi bila odslej tudi njegova hrana. Postal je popolni vegetarijanec, torej človek, ki uživa le rastlinsko hrano in še ta je obstajala iz skromnih koščkov drevesne skorje. Po desetih letih takšnega življenja se je še tej hrani skoraj čisto odpovedal. Pravijo, da si zdaj vsak dan privoši le nekaj požirkov vode in da se pri vsem tem izredno dobro počuti in je popolnoma zdrav. Celo toliko je pri močeh, da lahko preteče več deset kilometrov dolgo pot, ne da bi se počutil količnik utrujenega.

Zahtevajte povsod naš list!

Maršal Italo Balbo:

Italijanski roji nad svetom

Storni d'Italia sul mondo

Ni še dan, pa tudi ni več noč. Je ura v jutranjem somraku, katero so pesniki primerjali upanju in mladosti. Je ura, ki bilje pred odhodom.

Za vsak stroj je določena po ena vreča pisem. Vsega skupaj je pet sto kilogramov, ki jih je treba razdeliti na štirinajst. Potem je treba naložiti živež.

Čolni vozijo svoje lahke breme proti letalom med lahnim šumom razgibane vode.

Z Ballejem, z Maddaleno in z Longom se vrnem v vremenslovsko pisarno. Pregledujemo zadnje podatke. To jutro naznanjajo dobro vreme do Sardinije, negotovo z dežjem proti Balearom in lepo ob španskem obrežju. Skratka ni ravno obupno.

Odhajamo! Na nabrežju letališča so po moji zapovedi postavili visok drog. Ob vznožju droga straži oborožen oddelček letalcev. Nasproti se postavijo v vrsto oddelki, ki pojdejo na polet. Vsi smo tu, zbrani v vojaški drž, z vernim občutjem za uro, ki mineva.

Zadoni trobenta. Tribarvnica se počasi dviga proti vrhu droga, Mogočen molk teži na nas. Toda to je molk godbe v dušah. Srce poje večno pesem o domovini, medtem pa silohernemu prebledeva obraz in veliko drhtenje spreletava ude. Nepozabljivi ganotje: domovina je tam zgoraj, proti nebu, in na nebu ji bomo služili do smrti in čez smrt.

Trobenta zadoni v drugo. Vsi že ovladujemo živce. Na kratko pozdravljamo prijatelje. Njihovemu silovitemu kriku odgovorjam z vzklikom domovini, Kralju, Duceju. Naš duh zdaj leti s stroji proti obzorju nad morjem.

V malo minutah so posadke pripravljene za odlet. Strojniki so že sneli motorjem in veterenicam pokrivala. Tu pa tam se kateri drži prostora za stroje in zadnjič pregleda zveste prijatelje z jeklenim sreem. Podoben je nočni ptic, ki je sedla med cilindre, da bi si tam poiskala gnezdo.

Ko pridejo na stroje piloti, življenje povsod oživi. Preskušajo zaganjalne motorčke, pregledujejo krmila in ravnala. Odlomki dvogovorov in šum korakov prihajajo iz lesenega trebuha čolnov, med katerimi hodita drugi pilot in strojnik z upognjenim hrbtom.

Vsak stroj ima seznam, ki kaže, koliko pogonske mešanice, olja in vode je treba za vsak kos poti. Danes smo vkrcali po 2440 kg bencina, po 150 kg olja in 50 kg vode. Kar dovolj težko breme. Med Orbetellom in med Cartagena je pač 1200 km.

Treba je tudi pregledati živež na krovu. Čeprav smo še v jutranjem somraku, pa vendar želedec že malo kruli. Posadke srkajo pred odhodom vročo kavo. Vsak stroj ima za nameček blagoslovljene termovke, ki so dragocene zlasti v trenutku odhoda.

Za Maremanskimi gorami, ki kronajo trikotno kopo Amiate, že začenja sonce predirati oblake z nekaj ostrimi plamenastimi žarki, ki se zdi, da so meči angelov božjih, popisanih v svetem pismu. Na bregu vidimo črne in goste sence osebj z letališča, bolj daleč na levi pa prebivalstvo iz Orbetella, ki stoji po stebrih v ozidjih, po nizkih vzpetinah, ki gledajo čez ograjo in celo po hišnih strehah.

Simfonije te jutranje zarje, ki jo vso giblje drhtenje pričakujočih src, ne bi bilo mogoče izraziti drugače, kakor z godbo.

Vržem zapoved: »Zaženite motorje!«

In po vsem jezeru se prebudi brnenje zaganjalnih motorčkov. Kmalu se oglasi kateri stroj s svojim predirnim rjojenjem. Kateri drugi odgovori, vse, dokler iz štirinajst strojev in iz osem in dvajsetih motorjev ne vstaja en sam spev, ki ga veter nosi daleč. To je simfonija dobro zvarjenih kovin, simfonija ponav-

ljajočih se pokov, veternic, ki smo jih zagnali, da cepijo zrak s svojim žvižgom.

Stroji krožijo okoli privezovališča in rišejo smehljajoč se krog pene. Sidra se smehljajo. Ura je sedem petinštirideset.

Moj stroj reže vodo v jezeru in se zaleti proti vetru: v zraku smo.

Hkrati planejo proti nebu Vallejev, Maddalenov in pa stroj z delavnico. Črni oddelek je komaj nehal z odletom, ko že prihajajo za njim beli, rdeči in zeleni oddelki. Vsega skupaj je roj potreboval sedem minut, da se je dvignil v let.

Krenem nad Ausidonio, preletim Tombolo di Feniglia in se z bokom približam Portu Ereole. Glej goli vrh Argentaria! Čudo! Ta vrh, ki je vedno pokrit z oblaki, je danes preplavljen s snopom sončne luči in sije kakor svetilnik na zemljo in na nebo. Brazde njegovih skal se prebujajo gole pod očesom, ki jih preiskuje.

Zbogom, ti straža Italije nad veliko maremmansko ravnjo! Zbogom, prijateljska gora, ki so jo tribarvna krila tolikokrat obletela v vencu!

Morje odpira pred našimi očmi svojo sinjo pahljačo. O tovariši, planimo nad odprto morje, kakor svetuje oče Dante:

»Niste bili ustvarjeni, da bi živeli ko divjaki, temveč da greste za junaštvom in spoznanjem...«

8.

Krst viharja

Roj se razporedi v sestav, v stožčaste štirikote, štirje oddelki tvorijo na nebu nekaj križ. Na čelu sestava je črni oddelek, ki ga tvori moj stroj in stroj poveljnika Maddalene, ki kaže pot. Stranska oddelka sta tisoč petsto metrov od nas ter dva tisoč metrov drugo od drugega. Na levi je rdeči, na desni pa beli. Poslednji oddelek, zeleni, je natančno na letni črti prvega oddelka in oddaljen od njega okoli tisoč metrov.

(Nadaljevanje sledi.)